

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 21
van **INGEBORG DE MEULEMEESTER**
datum: 22 oktober 2018

aan **JO VANDEURZEN**
VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Tekort aan verpleegkundigen - Initiatieven

Er is een groot tekort aan verpleegkundigen. In juli stonden er bij VDAB nog altijd bijna 1300 vacatures open, terwijl de meeste aanwervingen van pas afgestudeerde verpleegkundigen toen al waren gebeurd. De Vlaams zorgambassadeur Lon Holtzer stelt dat het aanbod van arbeidskrachten te laag is, terwijl de vraag alleen maar zal blijven toenemen. Enkele maanden geleden sprak men van een nood aan 3500 bijkomende verpleegkundigen per jaar, nu wordt in de media over 3000 bijkomende verpleegkundigen per jaar gesproken.

Minister Muyters neemt initiatief voor gecontroleerde arbeidsmigratie, volgens een 'concentrische' aanpak: er wordt eerst gekeken op de Vlaamse arbeidsmarkt, dan op de Belgische, dan de Europese en ten slotte de internationale. Middengediplomeerden van buiten de Europese Unie kunnen hier komen werken als hun beroep voorkomt op een dynamische knelpuntberoepenlijst, wat het geval is voor verpleegkundigen. Het Agentschap Zorg en Gezondheid, het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en het Vlaams Overlegplatform Promotie Zorgberoepen werken samen met de zorgambassadeur aan een campagne 'Ik ga ervoor' sinds 2011, campagne waarvan het initiatief rond de Escape Rooms in maart nog in de commissie werd besproken.

1. Op hoeveel wordt het tekort aan verpleegkundigen per jaar vandaag geraamd? Is in kaart gebracht aan welke types verpleegkundigen en profielen van competenties men hoofdzakelijk nood heeft, en zal hebben, en hoe men op deze specifiekere noden wil inspelen?
2. Heeft de minister over het tekort aan verpleegkundigen recentelijk overleg gehad met zijn collega-ministers Crevits en De Block? Wat komt daaruit voort?
3. De hervormde bacheloropleiding Verpleegkunde ging in het academiejaar 2016-2017 van start. In 2019-2020 zullen de eerste studenten via een contractstage beginnen op de werkvloer.

Hoe zal dit de sector beïnvloeden?

4. Wanneer en hoe evalueert de minister initiatieven als de Escape Rooms en welke bijstellingen stelt hij verder voor?
5. Welke initiatieven zal hij nog specifiek nemen voor zij-instromers?

ANTWOORD

op vraag nr. 21 van 22 oktober 2018

van **INGEBORG DE MEULEMEESTER**

1. De VDAB heeft van oktober 2017 tot en met september 2018 meer dan 9000 vacatures ontvangen. Eind september stonden nog 1282 vacatures open. Het aantal verpleegkundigen dat jaarlijks op pensioen gaat wordt geraamd op meer dan 2500. Daarnaast intensifieert de zorg en groeit de sector ook verder aan, o.a. in de ouderenzorg. Binnen de vacatures van de VDAB is het merendeel van de gevraagde profielen algemeen verpleegkundige. Qua gevraagde diploma's wordt in ongeveer 50% van de gevallen HBO5 of Bachelor gevraagd, in bijna 100% van de gevallen wordt ook bachelor aangeduid. Verder is zeker ook het profiel hoofdverpleegkundige een belangrijk knelpuntberoep (10% van de openstaande vacatures voor verpleegkundigen). Op 19 oktober is het Actieplan 4.0 'Werk maken van werk in zorg en welzijn' goedgekeurd door de Vlaamse Regering en zal dit verder worden uitgewerkt door de Vlaamse Zorgambassadeur. Hierin zijn verschillende acties opgenomen die inspelen op de noden in de sector, zoals o.a. verder zetten van de campagne 'Een zorgjob – ik ga ervoor', werken op de zij-instroom via een plan i.f.v. een 2e carrière in de zorg voor zij-instromers, het ontwikkelen van een plan om onvrijwillig deeltijdse arbeid aan te pakken, en het verder werken op zorgorganisatie, met het oog op subsidiariteit in de zorg.
2. Ik heb in het kader van de 'interministeriële conferentie volksgezondheid' geregeld overleg met mijn collega's Crevits en De Block. Vanuit Vlaanderen hanteren we het standpunt dat het belangrijk is dat een afzonderlijk profiel van verpleegkundige wordt uitgewerkt op onderwijsniveau 5 zodat zij niet aan de Europese normen moeten voldoen. Hierdoor wordt de lat op een meer haalbaar niveau gelegd voor deze doelgroep. De federale minister, bevoegd voor volksgezondheid, mevr. De Block, houdt echter de visie aan dat, in functie van de duidelijkheid, één profiel van verpleegkundige voldoende is en dat elke verpleegkundige, in het kader van patiëntveiligheid en kwaliteit van zorg, aan de Europese richtlijn (zoals overgenomen in de Wet op de uitoefening van de gezondheidzorgberoepen, gecoördineerd op 10 mei 2015), moet voldoen. Indien dat niet het geval is, dan kunnen de betrokkenen, volgens federaal minister De Block, enkel in aanmerking komen voor een registratie als zorgkundige. Deze discussie loopt vast en is niet goed voor de profilering van het beroep van verpleegkundige. De onduidelijkheid brengt heel wat onzekerheid met zich mee.
3. Het afgelopen jaar is door een werkgroep een "white paper" ontwikkeld over de contractstage. De groep, bestaande uit werkveld, opleidingen en studenten, heeft een inhoudelijk plan ontwikkeld en vraagt om een permanente begeleidingsgroep. De drie partijen waren nagenoeg unaniem. Voor de sector betekent dit dat de laatstejaars studenten verpleegkunde twee periodes van 400 uur zullen doen op twee verschillende stageplaatsen. Door de lange duur van de stage zullen deze studenten ook een absolute meerwaarde betekenen op het terrein. De groep is ook van mening dat de studenten hiervoor geen vergoeding moeten krijgen maar dat meer aandacht moet gaan naar de ondersteuning en begeleiding van de studenten op de werkvloer.

4. Het initiatief van de escaperooms is in de betrokken 30 secundaire scholen bijzonder positief onthaald. Voor het academiejaar 2018-2019 schreven 13.625 studenten zich in voor een opleiding verpleegkunde (HBO5 of bachelor). Dit is een lager aantal dan vorig jaar waar nog 15.415 studenten geteld werden. Dit is een daling met 11%. De daling laat zich voornamelijk voelen in de bachelopleiding (-15%). De HBO5 opleiding daalt met 6%.
Met de escaperoom bereikten we 32 scholen en 3286 leerlingen (36% ASO, 20% BSO, 1% KSO, 44% TSO).
Binnen de bacheloropleiding telt de 4-jarige opleiding verpleegkunde een opmerkelijk hoger aandeel generatiestudenten (= studenten die zich voor de eerste maal inschrijven in het hoger onderwijs), met name 31% generatiestudenten ten opzichte van een globaal gemiddelde van 23% generatiestudenten over alle bacheloropleidingen heen. Vorige jaren bedroeg het % generatiestudenten 24% in 2016 en 27% in 2017.
Of dit resultaat te wijten is aan de escaperooms is evenwel moeilijk te bewijzen.

Gezien de toenemende zorgnood, zal in de campagne van 2019 ingespeeld worden op de 14-jarigen om hen bewust en gemotiveerd te laten kiezen voor het studiedomein 'Mens en Maatschappij'. Hiermee wil ik ook inzetten op de toenemende vraag naar zorgkundigen.

5. Ik wil voor de zij-instromers het traject naar de zorg mogelijk maken.
De VDAB verricht zeer mooi werk voor werkzoekenden die naar de sector willen komen maar er zijn ook nog veel zij-instromers die buiten deze categorie vallen. Hiervoor heeft de Vlaamse Regering het actieplan 4.0 goedgekeurd waarin o.m. een plan vervat zit om hiervoor een project op te zetten, in samenwerking met federaal minister Peeters en Vlaams minister Muyters. Het project sluit aan bij de recent onderhandelde arbeidsdeal.
Daarnaast wil ik ook onderzoeken of het mogelijk, haalbaar en wenselijk is om verpleegkundigen te rekruteren in het buitenland, meer in het bijzonder in die landen waar een overtal aan verpleegkundigen blijkt te zijn.